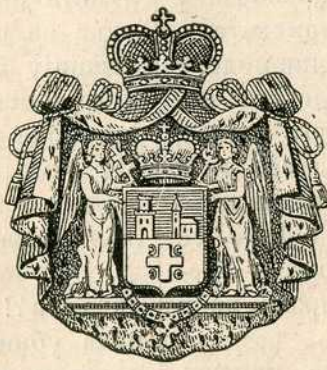

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 38.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 20. септембра 1898.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је поставити Душана Јакшића за привременога професора на православном српском Богословском Училишту у Карловцима.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

На парастосу

ЊЕЗИНУ ВЕЛИЧАНСТВУ ЦАРИЦИ И КРАЉИЦИ
ЈЕЛИСАВЕТИ

држаном 13. (25.) новембра 1898. у саборној цркви Карловачкој.

Бива људи те говоре, да љубе и народ свој, — а ножем убијају његове најбоље синове. Бива људи, који казују, гласно и јасно, свуда и непрестано, да желе помоћи свима људима, — а ножем пробијају срца оних, који су свакоме добра чинили и чију смрт оплакује цело човештво.

Колико је ужаснога парадокса и не-

истине у тим протусловним појавама и људима! Али, још нечег ужаснијег и жалоснијег!

То су појаве, које својим вандализмом пркосе култури свога доба. То су људски ликови зликоваца, који се својом нечовечношћу, као неком демонском иронијом и сатиrom, пакосно исевају целој цивилизацији, свима умним напорима прошлих и свима надама будућих просветних векова.

Пред таком једном појавом стоји увређено цело образовано друштво и последњих 14 дана. Пред таком кобном иронијом и грозном сатиrom првени и данас цело просвећено друштво, те сумњом у прошлост а страхом у будућност — погледа, до дна душе ожалосћено.

Пред таким једним егземпларсм нечовечности згража се и стреса цео морални свет још и данас, те забринуто и са неком резигнацијом пита: Зар је то апсолуторна сведочба деветнаестоме веку?!

Но, зар је и могла та сведочба друкчија бити, кад су и студије таке биле! А зар су студије могле друкчије бити, него што је била школа претходница на-

шем веку — од како се оно у Француској, крај великих мисли и племенитих тежња, а у непокајаној заблуди грешног умовања људскога, онако бездушно раскидала веза између неба и земље; па и она доцнија школа, у којој се то безбожно раскидање прихватало, те ширило, као епидемија неке научне моде, у извесним круговима друштва људскога; него што је била, велим, и сва друга школа, коју је пролазио наш век, а кроз све фазе и облике, свију оних настраности и целе оне васпитне дисхармоније, у којима се развијао један део друштва његова — одељен од неба, удаљен од цркве, мрзак вери и светињи свакој.

Да, у одељености настранога просвећивања и његове отуђености од неба и цркве, од Јеванђеља и његових принципа и узора — узрок је, да се свој култури и цивилизацији деветнаестог века још и данас могу исмевати цела безбожна крвничка друштва — са динамитом и бомбом, револвером и ножем у руци.

Одвратни члај такога друштва ђерамоти наш век и при крају његову. Зави у црну жалост и расплака милијоне народа и узруја ужасом цео просвећени свет; јер, и око тога нечовека није погледало на небо, и његов ум није помишљао на Бога, и његово срце није осећало за ближњег, и његова рука одвукла се била крстити.

А така рука, само така, безбожничка рука, и могла се подићи на живот, који је сав трептио у бисеру и алам камењу племените душе, и који је тако драгоцен био милијонима народа, а бесцен благо њиховоме доброме оцу — Владару.

Да, само ледено и пусто, безбожничко срце, могло је дати маха крвничкој руци, да прободу оно срце, „које није познавало мржње и које је само за добро куцало“; оно срце, из којег се миомиром разлева идеална доброта најплеменитије госпође и Владарке, узорна и најнежнија љубав Хришћанке, и анђеоска благост најужорније жене и супруге — саме себи равне — а која је благост, спојена са бистрим погледом духовитих очију, као лековита роса разгаљивала, не једаред, мудро, али многим владарским бригама и мислима често

пута загревано чело премилостивога нам цара и краља *Франца Јосифа*.

Цео морални и просвећени свет, преперажен пред пакленим злочиним, питао је и пита још: Зар је могла израсти зверска рука на човечјем телу, да се дигне на најнежнију жену и најплеменитију Владарку, и да немилосрдно уцвели најдобродушнијег оца и Владара народа својих, и да Му отме и уништи „*утеху и поштору живота*“, с којом је „*изгубио више него што може изрећи*“?

Зар је могла рука човекова тако подивљати?! Могла је рука Женевскога крвника убице; јер рука, која злоћом душе и ледом срца свога јурише на небо, без зазора она кидише и ножем на човека. Јер безбожнику нечовеку, коме је „идеал“ убиство, а „мисија“ забадати ножем у срца људска, томе није тешко у црно завити и милијоне народа.

Ужасан догађај, никад непрежаљена историјски трагична смрт Њезина Величанства незаборављене наше царице и краљице **Јелисавете**, ваистину је завила у црну тугу и тешку жалост све народе простране монархије Аустро-Угарске.

Сред тих народа, уцвељен је до дна племените своје душе и православни српски народ Карловачке Митрополије — са својом дубоко растуженом поглавицом св. патријархом *Георгијем*. Уцвељени смо сви, данас и овде испуњени.

Неизмерна је наша жалост, најтоплија је суза наша, јер ју пролева безгранична поданичка верност и неизрецива синовска благодарност пред превишњим, ал' у црно завијеним престолом, љубљенога нам Владара, и јер ту сузу пролева у живац увређени највиши морални осећај.

А која је мера тузи целога народа српскога, у опћој тузи народа свију, окупљених у дубокој жалости и јецању горком, око превишњег престола, до највеће жалости растуженога нам љубљенога и доброга оца, Цара и Краља?

Тој мери имена не знам!

Јер, као што се до данас није могло измерити — а никаквој мери и не потпада — херојско самонегорење најидеалније и ненадмашене поданичке верности народа

српскога — цару и краљу, престолу и отачбини; тако се измерити не да нити висина његове жалости, нити дубина његове туге, нити тежина његова бола, нити нијетет његова саучешћа, нити чистота и искреност сузе, којом тај племенити, неисцрпан у верности и љубави својој, а поздан увек и у добру и на муци свакој, дивни народ српски, прелива узвишени гроб блаженоупокојене Царице и Краљице своје, а оплакује горко неизмерни и непојмљиви губитак свога најмилостивијега Владара.

У такој тузи и претешкој жалости и скупљени смо и ми данас, да светим и утешним молитвама св. пркве своје православне учинимо побожни спомен и помолимо се за рајско насеље и вечни покој непрежаљене мученице Царице и Краљице.

Али осим вас, који сте ту, духовним очима се мојим причињава, да виде эо растужене наше поглавице, св. патријарха *Георгија*, окушљен цео православни српски народ Карловачке Митрополије; са нашом тугом и сузом као да видим спојену тугу и проливену сузу целога народа тога.

Осећам, као да цео тај верно-одани народ српски спаја данас своје топле молитве са искреним молитвама свога светога Патријарха, и да их скрушено подиже, с нама свима, престолу Божјем, Господу господствуюћих и цару царствуюћих, за бесцен живот, најдрагоценије здравље и најмилостивију небеску утеху нашему љубљеноме цару и краљу *Францу Јосифу*.

Осећам, као да цео тај српски народ спаја и другу нежну молитву своју најтоплијој молитви нашој: Подај Господи рајска насеља, већни мир и блаженство — никад незаборављеној нашој царици и краљици **Јелисавети**.

Слава јој, слава, слава!

Фонд св. Саве

Родољубива и ваљана наша Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња пошла је један велики корак даље, у својој љубави за српске народне школе и у настојању око умножавања Фонда св. Саве, тим школама намењенога.

Та честита Задруга Српкиња упутила

је из прошле седнице своје сестрински свој и топли српски поздрав на све наше Женске Задруге, којим апелује, да се оне све својски заузму око умножавања Фонда св. Саве, што значи око спасавања наших школа.

Немамо нити довољно, нити доста топлих речи, којима би могли достојно и колико треба препоручити нашим родољубивим и племенитим Женским Задругама овај поздрав и апел њихове добре сеје из Карловаца.

Нека га прочитају, нека помисле на све, што наше Српство треба и што му оне дугују, и ми смо уверени, да њихова добра срца и њихов понос као правих Српкиња неће остати ладан и равнодушан позиву своје сеје из Карловаца. Српкиња много и много може добра учинити народу своме, само ако хоће. А она неће — која не осећа да је Српкиња, која нема срца за Српство, за народ свој.

Покажите Српкиње миле, Задруга Женских, колико љубите ви — народ свој!

Позив што га је упутила Задруга Српкиња Карловкиња на све наше Женске Задруге ово је:

Славној „Добротворној Задрузи Српкиња“

Када је оно 28. марта 1894. године издао Школски Савет: „*Проглас српском народу у митрополији Карловачкој*“ којим је позвао све Србе и Српкиње и богате и убоге и знатне и незнатне и старе и младе, да сви заједно приложимо ма и најмањи дар у **фонд св. Саве** којег је основала *Његова Светост патријарх српски Георгије Бранковић* са прилогом од 10.000 фор., да њиме спасе и одржи највеће наше благо, наше основне школе, тада се Школски Савет у истом прогласу овако обратио на Српкиње:

„*Пригрлите и ви дичне Српкиње, народно сироче. Будите му миле сеје и милостиве мајке. Ваш рад, наша је радост, — јер вама је Бог дао уз благослов рада и благодати успеха.*“

Од тога доба је прошло већ четири године, од то доба су се наше основне школе још више приближиле опасности, али за то време српски народ као да се оглушио о вапијући глас школеке Српчаци „*дигите школе*“. за то време српски на-

WWW.UNILIB.Б
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

род није се побринуо, није се ни бринуо да очува своју школу а тиме и све своје, јер ено „Фонд св. Саве“ остао је још тако незнатан, да се помоћу њега ни пет школа не би могло осигурати. Је ли то знак наше извесне пропасти?! Зар се српски народ у толикој мери предао немару или је то зар за љубав пркоса и страсти?! Или је зар Српски народ тако осиромашео да не може на сваку главу само један новчић годишње жртвовати својој школи, својој нади, својој будућности?!

Но ако је рука Србинова престала бити дарежљива и за Српство своје, зато што му руку задржава или умор или брига сиротињска или страст ма које врсте, није се угасила нежна љубав материнска и сестринска у Српкиња, нежна рука, силна љубав, блага реч, строга молба Српкиња уз помоћ Божју изаћи ће на дело. Нека женска снага спасе оно што је мушка пренебрегла, нека женска љубав загреје оладнела срца мушких за оно, што треба да је сваком светиња!

„Пригрлите ви дичне Српкиње народно сироче“!

Зар не видите да је српска школа право народно сироче без оца и мајке!?

„Пригрлите ви дичне Српкиње народно сироче“ — будите му ви добра и нежна мајка — а Бог ће ваше труде наградити, Бог ће вашу љубав благословити а то сироче ће вас до века благодарно спомињати!

*

„Добротворне задруге Српкиња“! има ли већег добра има ли прече потребе од најпрече ове?!

Наша задруга се обраћа са сестринским поздравом свима „Добротворним Задругама Српкиња“ и свима Српкињама у нашим крајевима, да и оне са истом оном искреном и чистом љубављу пригрле с којом је ова задруга прихватила предлог:

1. Да све Добротворне Задруге Српкиња сваке године по могућности прилажу извесне своте у „Фонд св. Саве“, па ако тиме и смање своја досадања добротворства, од добра боље ће учинити.

2. Да све чланице сваке „Добротворне Задруге“ и све Српкиње сваком згодном приликом скупљају дарове за „Фонд св. Саве“ ма ти дарови били и по један новчић.

3. Да све задруге пораде на томе, како би заједнички могле на извесан начин у овом спасоносном делу порадити.

Из седнице Добротворне Задруге Српкиња Карловкиња.

У Карловци на Малу Госпојину 1898.

Тајник:

Начеоница:

Иван Маширевић Милева удова Гојковић

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станикић парох.

(Наставак.)

У старијој литурђији каже св. Јован Златоуст: „Благодаримо ти, Господи Боже силе, који си нас удостојио, да предстанемо и сада светоме твоме жртвенику и припаднемо к милосрђу твоме за наше грехе и за људска незнања... (Тајна молитва после „Слицы углашени“).

У још старијој литурђији моли се св. Василије Велики: „Госпде Боже наш, који си нас саздао и у овај живот увео, који си нам показао путеве спасењу, и који си нам даровао откривење небеских тајана; свакако ти си (ты во еси) онај, који си нас поставио у службу ову силом духа твога светога; с тога одобри (добротом дозволи) Госпде, да будемо служитељима новог твога завета и слугама светих твојих тајана, по великој твојој милости прими нас, који се приближавамо (приступамо) светоме твоме жртвенику, да будемо достојни приносити теби разумну ову и бескрвну жртву за наше погрешке и за људска незнања...“ (Тајна молитва у „Діаконствима“ после великог входа.)

Жалити је врло, што немамо и четврте најстарије литурђије св. ап. Јакова, те да смо и из ње једно место из које молитве привели. У осталом ништа не чини; како су све те четир литурђије у међусобној свези — о чем и горњи наводи сведоче — јасно је и несумњиво, да ни у тој литурђији у погледу учења о свештенству не би нашли ничега мањег и слабијег, на против, можда би чули још нешто јаче и јасније, јер пада у очи, да је у том погледу по најјача и најјаснија молитва узета и наведена из најстарије службе Василијево.

Из приведених места дознајемо и увиђамо, да све три литурђије, да писци све три литурђије, да сва три св. оца црквена — Ва-

силије Велики, Јован Златоусти, и Григорије Двојеслов — сагласно верују и исповедају, једнодушно тврде и уче, да је људе у службу свештеничку постављао, те, дакле, и данас поставља сâм — Бог „силом духа свога светога“. А биће, да је тако веровао и исповедао, тврдио и учио и писац четврте најстарије литурђије, св. ап. Јаков; јер је св. Василије Велики само оно у своју литурђију унео, што је из Јаковљеве литурђије узео, као што је и св. Јован Златоусти у своју литурђију оно унео, што је из Василијеве литурђије узео.

Кад посмотримо приведена места видићемо, да писци све три литурђије, да сва три св. оца деле и разликују „свештенство од народа“, јер веле, да су свештеници „постављени, да приносе дарове и жртве за своје грехе и за људска незнања.“ Истина, да те деобе, те разлике може бити, па доиста и има баш и онда, кад свештеници врше службу своју услед пуномоћи и овлаштења од људи добивена. Али је истина и то, да је деоба и разлика та много јача и оштрија онда када потиче од Бога, а не од људи. Осим тога, та деоба и та разлика не може се тако и толико истицати онда, када она потиче од људи; већ и за то не, што се она брзо и лако уништити може. Међу тим деоба и разлика, која потиче од Бога, свакако се може и сме истицати, јер је људи уништити — не могу. Све што људи у крајњем и најгорем случају — учинити могу јесте то, да не даду свештенству вршити богодане им власти, употребљавати божанско им право; али самога права, саме власти уништити не могу, право и власт свештеничка је ту баш и онда, када се не види. Да пак сва три св. оца имају у виду разлику и деобу свештенства од народа, и то ону, која потиче од Бога, а не од људи — уверавамо се из самога слога приведених места, и из свезе појединих делова приведених места.

Кад се посмотре приведена места пада у очи још и то, да се друкче називају, те дакле и урачунавају прекршаји свештенства а друкче народа; тако се прекршаји свештенства називају „гресима“, а прекршаји људи „незнањима“. А то и опет показује, не само разлику и одлику између свештенства и народа, него још одводи мисао на неку нарочиту, свештенству дату обуку, услед које су прекршаји свештенства „греси“, јер су чињени по знању а прекр-

шаји људи — којима није дата та обука — јесу „незнања“. Истина ова — да је свештенству ради тачног вршења службе његове нужна, те и дата нарочита обука — у толико је јаснија и очевиднија, у колико је св. ап. Павле опомињао Малоасијске старешине — свештенике, да се сећају, да је он „свакога од њих три године дан и ноћ непрестано са сузама учио“ (Дела, 20, 31.) и у колико исти св. апостол друкче пише, друге напомене и савете даје појединим хришћанским општинама н. пр. Римљанима, Коринћанима, а друге својим ученицима — свештеницима на пр. Тимотију и Титу. По себи се разуме да ће свештеници за своје „грехе“ друкчије и строжије бити суђени и осуђени, него ли људи за своја „незнања“, по оној јеванђеоској: „Слуга, који зна вољу господара свога, и није се приправио, нити учинио по вољи његовој, биће врло бијен. А који не зна па заслужи бој, биће мало бијен.“ (Лука, 12., 47.—48.). — Па те обуке, у којој је садржана „воља господара“ није дао ни дати могао свештенству народ, него сâм „господар“. И тако и тим путем „тектуре“ дођемо „и паки нам првобитно“, дођемо до апостола, до Христа, до Бога, до „господара“. Па кад „господар“, кад Бог даје „слугама“, свештеницима познавање „воље“ своје; кад Он даје упутства, која су при вршењу службе нужна: онда их Он свакако и постављати мора. Или зар људи постављају „слуге“, свештенике и дају им пуномоћ за вршење службе њихове, а „господар“, а Бог даје тим својим „слугама“ само — обуку, упутства?! Но ако „господар“ и није Бог, те свештеници и нису „слуге“ Божје; него су „господари“ — људи, те су свештеници „слуге“ људске: има ли онда места и смисла, да Бог укорава, шта више прети туђим „слугама“, а због немарног вршења службе њихове?

Протестанти се позивају на св. оце, да докажу, да се Хришћани, сви без разлике, називају „свештеницима“, те према томе да неких нарочитих свештеника нити је када било, нити данас бити може. Но ми смо чули и видели, да и св. писмо назива све Хришћане „свештеницима“; али смо уједно чули и видели и то, да св. писмо говори још и о неким нарочитим свештеницима. Па како и св. оци морају говорити и писати у духу св. писма; како они у својим делима и списима не могу износити

ничега другога; него само оно, што су у св. писму нашли, и што су од апостола и апостолских ученика и прејемника чули: јасно је, да су и св. оци употребљавали реч и назив „свештеник“ у смислу час ширем, подразумевајући ту све Хришћане, час ужем, подразумевајући само пастире и учитеље, црквене. Да је доиста тако, уверићемо се и осведочити, ако се обазremo на она места из списа св. оцаца, на која се протестанти позивају. Ради уштеда простора привешћемо само једног св. оца црквеног, св. Јована Златоустог.

Св. Јован Златоусти тумачећи речи св. ап. Павла: „А Бог, који нас помаза, и који нас утврди“ (II. Кор. 1. 21.) пита: „ко је то?“ на одговара: „То је онај, који је даровао духа, којим је свршио једно и друго, помазање и утврђење, учинивши уједно нас и пророцима и царевима и свештеницима. Јер само на ове чинове у старо време помазивано је. Но ми немамо једно само од ових достојанства већ сва три по преимућству, јер се ми надамо наследити царство и постајемо свештеницима, кад принашамо телеса наша на жртву Богу, по упутству апостола, који вели: „да дате телеса своја у жртву живу, свету, угодну Богу.“ (Рим. 12., 1.) Најпосле ми постајемо пророци, пошто нам Бог открива оно, што око не виде, и ухо не чу.“ (I. Кор. 2., 9.) И ти у бањи крштења постајеш царем и свештеником и пророком; царем пошто си стресао са себе сва грешна дела и умртно греховне жеље; свештеником, пошто посвећујеш себе Богу, пошто принашаш тело своје на жртву и пошто духовно кољеш самога себе по речима апостоловим: „ако с њим умресмо, то ћемо с њим и оживети.“ (II. Тим. 2., 11); најпосле постајеш пророком, јер познајеш будуће, постајеш Богом надахнутим и Богом утврђеним,“ (Боротина „Полемика“ у рукопису, II. део, о Лутеранству.)

Ово место, односно св. Јован Златоусти на овом месту каже нам и више, него што су то протестанти хтели и желели, да ми чујемо и знамо. На име Златоусти каже, да су Хришћани, сви без разлике, не само свештеници, већ и цареви и пророци. Али додаје и наводи не само какви су и по чему су Хришћани цареви и пророци, него какви су и по чему су Хришћани и свештеници.

(Наставиће се.)

Мисли о проповедништву.

Мудрац, пре но што ће говорити, добро размишља: шта, коме, где и кад ће говорити.

Св. Амвросије.

*

Окани се профане вештине говорништва и онога несмисленог шаренила, које тежи само за лепим речима и таштим тапшањем светине. Држи се свете озбиљности божанственог писма; само ћеш у њему наћи лек за болове и снажну утеху за јаде.

Бл. Јероним.

*

Проповедник треба свој говор да управља према способностима слушаца, да би одговарао потребама појединих; али се не сме испустити из вида вештина да све сазидава.

Св. Григорије Велики.

*

Мени изгледају и они који прилично проповедају као бесрамници, ако се не лате проповеди са неким страхом.

Св. Јован Златоусти.

Устав

црквене и школске самоуправе српскога православног народа у Босни и Херцеговини.

Попратница

У своје време смо јавили, да је у Карловцима смишљен и написан неки предлог Устава за српску православну цркву у Босни и Херцеговини. Судећи по ономе, што је тим поводом написано по разним листовима и нашим и страним, а и по прабини што су је нека господода подигла, можда је когод помислио, да спас Српства и опстанак св. Православља и српске православне цркве у окупираним земљама ништа друго не тражи и да му ништа више није ни нужно, него баш једино, да у живот ступи тај Устав, што га је, на своју и многих својих *sociorum doloris* муку и бруку, скрpio радикалски „велеум“ и некадањи „првак“ др. Емил Гаврила.

Можда је когод очекивао, да ће се тај Устав публиковати, што пре и што гласније, како би се слава, и онога који га је градио и оних што су кроз плот гледали, разнела што брже и што више, те како би се већ једаред сви они, који говоре, да наши радикали не

умеју и не знају много, уверили *ad oculos*, да је заиста — тако, а још и горе.

Ми смо о томе уверени били и остаћемо уверени. А знајући, да радикалска господа неће штети нашем уверењу свој рођени доказ његове оправданости пружити, знали смо и то, да ће они тај *шаливи* свој Устав чувати од јавности као змија ноге, градећи од његове тајанствености његову — талми вредност. И нисмо се преварили. Чували су га, да му монструозност — сунце не прокаже.

Но нисмо ни ми мировали, него смо се укопали баш, да нашем свету најкласичнијим доказом потврдимо давно већ признату истину, да наши радикали знају само лармати, рушити и критиковати, односно погрђивати, а кад дође до посла — мућак снести и бумбаре изоравати. И пошло нам је за руком да дођемо до њихове пирамидалне бруке, сирјеч Устава, којим смислише усређити браћу нашу у Босни и Херцеговини, а каквим би усређили и нас овде, не дао им Бог — власти! Тешко је било доћи до те чудне работе; теже — него ју градити и изградити. И ми је ево предајемо сада сунцу и светлости онако, како је она хектографисана на 44 табака, са својих 346 параграфа.

Да не би пак когод посумњао, да смо наслов Уставу томе ми измислили, или да смо га можда из злобе какве год сакатили и накарађивали и додавали му што у ниједан Устав не би ни могло ући, то изјављујемо, *да се он најверније своме оригиналу, са свима својима припадљеностима, овде отиштава.* Али се и молимо Богу: *Спаси Боже српску Босну и Херцеговину нашу од оваке и оволике радикалске мудрости!!!*

Оволико тек као попутница уз тај Устав, а епилог у своје време.

Ево тога Устава:

І. Опште одредбе

Члан 1. Овај устав донели су представници и опуномоћеници српскога православнога народа у Босни и Херцеговини, у име свију православних Срба у тим земљама, са благословом Његове Светости васеленског патријарха Константина V. и потврдом Његовог царског и краљевског Величанства Фрање Јосифа I.

Члан 2. Овај устав ступа на место свих досадашњих установа и одредаба, које су о православним црквеним и школским стварима

до сада донесене и постојале, те се ове, а наиме конкордат између цариградске патријаршије, екуменске и апостолске столице, и владе Његовог царског и краљевског Величанства од 16. (28.) марта 1880. године о привременом уређењу, и све досадашње наредбе и уредбе и закони земаљске власти, и црквено-школских садашњих власти, донашањем овог устава укидају. Тако исто, укидају се и она обичајна права у овим стварима, која стоје у опречи са овим уставом.

Члан 3. Српска православна црква у Босни и Херцеговини у догматима је нераздвојена од Источне васеленске цркве, те стоји под врховном каноничком влашћу цариградске васеленске патријаршије.

Члан 4. Српски православни Архиепископи-митрополити у Босни и Херцеговини, дужни су и на даље спомињати у црквама на служби име цариградског васеленског патријарха, а у случају упражњености патријаршеске столице, Свети васеленски Синод, и набављаће потребно им Свето Миро у васеленској патријаршији.

Члан 5. Архиепископи-митрополити Босне и Херцеговине, има ће и на даље права, да по уставу цариградске патријаршије заузимају своја места у Светом васеленском Синоду, а тако исто и при избору васеленског Патријарха.

Члан 6. При избору новог васеленског Патријарха, имају по уставу цариградске патријаршије и на даље да се извезе и позову представници православнога народа Босне и Херцеговине, да пошљу на тај избор своје поверенике са правом гласа.

Чл. 6. Цариградски васеленски Патријарх утиче у смислу овога устава на избор Архиепископа митрополита у Босни и Херцеговини, тим путем, што се кандидат од епархије припошље Светом Синоду, ради испитивања каноничне подобности, а потом се изабрани благословом Патријарховим рукополаже (члан. 172.—182.)

Члан 8. Поред тога цариградски патријарх:

1. даје свој благослов, када се успостави нова епархија у Босни и Херцеговини;

2. даје благослов за измене и новине, које би архијерејски сабор православне цркве Босне и Херцеговине у црквеном реду и раду учинио;

3. одржава јединство у Јерархији, и решава међусобне размирице епархијских Архиепископа-митрополита;

4. суди у другом и последњем степену, о тужбама против појединих епархијских Архиепископа-митрополита; и

5. настојава, да Архиепископи-митрополити и свештенство испуњавају најсавесније све наредбе, којима се сузбија свака радња управљена против православне вере у Босни и Херцеговини;

Члан 9. Цариградски васеленски Патријарх, примаће и на даље из земаљских прихода Босне и Херцеговине 58.000 гроша у злату годишње, а изван ове одлате неће моћи полагати права ни на какве друге користи од православне цркве у Босни и Херцеговини.

Члан 10. Догме, тајне, богослужење и обреди остају изван домаћаја овог устава, и он се односи само на спољашњи строј и састав духовних власти у толико, у колико су ови у свези са спољашњим народним црквено-школским стројем и кругом рада и колико им се положај према земаљским властима и равноправност према осталим верозаконима обезбеђује.

Члан 11. Православним Србима у Босни и Херцеговини, ујамчава се верозаконска слобода и равноправност са другим верозаконима, и на основу исте право, да у односима према земаљским властима и другим вероисповедима, у свима својим делима и писмима цркву своју називати могу: „православном“, даље право властитог календара православне цркве.

Члан 12. Сва лична и стварна права, слободе и користи што их дају земаљски закони и власти другим верозаконима, било укупно или појединим члановима и властима, ујемчавају се српској православној црквено-школској самоуправи, њеним властима и члановима

Свота у то име из земаљске благајнице, која је намењена српској црквено-школској самоуправи, предаће се истој у целини као верозаконска потпора на даље располагање.

Члан 13. Српска православна црква и школа, имају своју самоуправу по којој имају права да самостално уређују и решавају своје црквене, школске и имовинске ствари, путем својих власти, и да тим стварима преко својих сопствених власти, часника и чиновника рукују, управљају и надзор воде, по одредбама, што ће сами доносити на основу овог устава.

Члан 14. У Босни и Херцеговини неможе

се доносити никакав закон, уредба или наредба и решење од ма које власти, што би стајало у опречи са овим уставом и реметило права и дужности, које се у овом уставу садржавају, а исто тако се у опште никакве установе ни од какве власти доносити не могу, које би се односиле на уређење ствари, што се тичу српске православне цркве и школе, њихове имовине и самоуправе, одношаја разних верозакона између себе и према земаљским законима и властима, без предходног споразума са српским православним црквено-школским сабором

Члан 15. Законе, наредбе и у опште установе, које доносе друге власти осим црквено-школских самоуправних власти, немогу ове последње извршавати, док их не усвоје надлежне црквено-школске власти.

Члан 16. Установе, уредбе и одлуке црквено-школских власти које оне у свом кругу рада доносе, и за које није прописано да се имају другој каквој власти на потврду подносити, постају извршљиве како се закључе, ако се други рок не одреди, када у живот ступају. То исто важи и за оне, које се другој каквој власти само знања ради саопштавају.

За које је пак у овом уставу прописано, или се на основу овог устава пропише, да се којој другој власти на одобрење подносе, не могу се извршити пре овога одобрења. Но ове установе, уредбе и одлуке, постају извршљиве, ако за 60 дана не дође од друге надлежне власти никаква решења, изузимајући случајеве, де се захтева потврда епархијске скупштине или црквено-школског сабора

Где пак има места утоку, ту извршљивост зависи од рока томе, или од последњег решења.

Члан 17. За градњу целог новог устава, на место овога, потребно је, да три сабора у редовним састанцима и за редовно трајање од пет година, а који су постали из три редовна избора, што долазе једно за другим, гласају и приме са две трећине свих посланика предлог, де се нов устав може донети, и тек нови редовни сабор, који је постао новим редовним избором, може претресати нов устав и донети га уз потврду Његовог Величанства и благослов васеленског Патријарха.

Члан 18. Промене оних одредаба овог устава, које се тичу односа према земаљској власти, важе само онда, кад их два редовна

састанка црквено-школског сабора, са две трећине свих посланика закључи и Његово Величанство потврди.

При гласању на сабору треба да је свагда присутно најмање три четвртине свих посланика.

Члан 19. Промене оних одредаба овога устава, које се тичу односа према архијерејском сабору и Архијерејима, важе само онда, када их црквено-школски сабор на свом редовном састанку са две трећине свих посланика прими, и цариградски васеленски Патријарх благослови.

Члан 20. За све остале промене овога устава, довољан је закључак, којег донесе црквено-школски сабор, на свом редовном састанку, са две трећине свих посланика, без икакве даље потврде.

Члан 21. Све друге нарочите установе, одредбе и уредбе које спомиње овај устав и које буду потребне, доноси и мења црквено-школски сабор, обичном већином гласова, без икакве даље потврде.

Члан 22. Сваком оваком променом губе само по себи снагу, све одредбе старије, које са њоме у опреци стоје.

Члан 23. Одредбе овога устава и свију црквено школских закона и усанова надлежан је тумачити црквено-школски сабор.

Члан 24. Саборски одбор, издаваће службени лист српске православне црквено-школске самоуправе, доносити у виду зборника све службене наредбе и уредбе, службена тумачења и расправе о црквено-школским питањима, како би се установила стална и јасна употреба црквено-школских одредаба,

Члан 25. Службени и пословни језик православне црквено-школске самоуправе српски је а писменица јој је ћирилица.

Према томе није дужна ни једна власт ове самоуправе, да прими буди какав спис на другом језику или другом писменицом.

Члан 26. Српска православна црквено-школска самоуправа и сви њени саставни делови, имају неограничено право, покретно имање и све врсте некретног имања, на своје цели и потребе стицати и поседовати, и сваковрсне дарове, прилоге и завештаје неограничено примати.

Члан 27. Цркве, манастире, епархије, школе и сва њихова посебна заједничка и укупна имања, и све духовно добротворне и просветне установе српске православне цркве у Босни и

Херцеговини, стоје под врховном управом и надзором црквено-школског сабора.

Земаљска власт има своје земаљско надзорно право, које је одређено у одредбама чланова 330—340 овога устава.

Члан 28. Сва службена преписка свију власти црквено-школске самоуправе, неподлежи плаћању поштарине, а где нема поште, њихове пошиљке отправљају бесплатно политичне власти.

Члан 29. На црквено-школски иметак не плаћају се никакви јавни терети, порези, прирези, нити икакве пристојбе, било земаљски, било политичко-општински намети.

Члан 30. Сви списи црквено-школских власти, ослобођени су од свију жигова и сиљега.

Члан 31. Застава је српске црквено-школске самоуправе и на даље народна застава: црвено, плаво, бела.

За школе и просветне заводе може јој се на средину ставити лик светог Саве.

Члан 32. Чланови српске православне црквено-школске самоуправе и њених власти, имају права, да се ради договарања у својим црквено-школским стварима и изборима, састају и договарају и држе јавне зборове.

Јавне зборове имају 24 сата раније да пријаве земаљским властима знања ради.

Свештеници, учитељи и наставници такође имају права, да држе своје стручне зборове, који се знања ради имају 24 сата раније пријавити само надлежној црквено-школској власти.

II. Црквено-школске власти.

Члан 33. Саставни делови црквено-школске управе јесу:

1. парохије,
2. протопрезвитерати,
3. манастири и
4. епархије

а њихово деловање врши се путем:

1. црквено-школских општинских скупштина,
2. епархијских скупштина, и
3. црквено-школског сабора;

а за руковање, управљање и за надзор и зашт у црквеним и имовинским стварима постављају се:

1. општински црквено-школски одбори,
2. срески црквено-школски одбори,
3. епархијски одбори и
4. саборски одбор.

црквена власт у судским и управним стварима врши се преко:

1. Архиепископа-митрополита,
2. епархијских духовних судова,
3. великог духовног суда, и
4. архијерејског сабора.

Члан 34. Епархије су сада ове три: сарајевска, мостарска и тузланска са столицама у Сарајеву, Мостару и Дољној Тузли.

Српски црквено школски сабор ићи ће у првом реду за тим, да се установи четврта епархија са столицом у Бањалуци.

Члан 35. Све црквено-школске власти, које постају избором, трају донде, док им је време трајања у овом уставу одређено, а најдуже донде, док траје оно тело, које их је изабрало.

Изузимају се они часници и чиновници, који су стални, који се могу бирати на све време доброг владања, док их надлежна власт не осуди на губитак места.

Члан 36. Управне и надзорне власти и њихови чланови, одговорни су за свој рад и за штету, коју би незаконитим поступком, злоупотребом или немаром нанели, зато се има забележити у записницима како је ко гласао.

Члан 37. У појединим црквено-школским одборима не могу у исто време бити чланови они, који стоје у најближем сродству, и то: отац и син, дед и унук, браћа, таст и зет.

Члан 38. Где се у којој црквено-школској власти бирају поред редовних чланова, и чланови заменици, имају се ови са редовним члановима позивати у све седнице, и имају у њима право говора.

Они замењују чланове по реду избора и у случају заменивања имају и право гласа.

У којој појединој црквено-школској власти има одређени број свештеника, поред одређенога броја световњака, ту може замењивати само свештеник свештеника, а никада световњака и обратно.

Члан 39. Ниједан члан које црквено-школске власти не може учествовати у седници, у којој се расправља ствар, где је његова лична корист у питању.

Члан 40. Свака црквено-школска власт, мора имати свој печат, са ликом којег светитеља, и називом дотичне црквено-школске власти. У ред ових светитеља спадају и Срби свеци.

Члан 41. Свака црквено-школска општина, епархија и сабор, могу имати и изабрати свога одветника, који има право да може одговорити у Босни Херцеговини.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Парастос). У прошлу недељу, после св. литургије, служила је Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије*, у саборној цркви, парастос за спомен блаженоупокојене царице и краљице *Јелисавете*, уз асистенцију два архимандрита, два протојереја, седам превитера, те архиђакона и протођакона. Богослужењу присуствовали су представници града и свију местних власти, просветних завода и осталих корпорација. Говор протојереја Јована Јеремића доносимо напред. Црква је била дупком пуна женског и мушкога грађанства, које се у својој растужености придружило говорнику, те никад незаборављеној високој покојници у дубокој тузи својој трипут одало: Слава јој!

Као што смо извештени, представништво српске православне црквене општине Карловачке предстало је Његовој Светости, да даде израза саучешћу своје у големој тузи за блаженоупокојеном царицом и краљицом.

(Саборски Одбор) сазван је у редовно заседање своје за 21. септембар (3. октобар) т. г.

(Административни Одбор Епархије Темишварске) држао дана 26. авг. (7. септ.) о. г. редовну седницу, у којој је решено 85 предмета; међу овима: Прочитана је одлука Саборског Одбора, којом је одбијена молба црквене општине у Срп. св. Петру ради отписа неутеривих саборских трошкова, и наложено је истој општини, да ради подмирења упитних трошкова нов распорез учини. — Прочитана је одлука Саборског Одбора, којом је, услед извештаја овога Одбора, ван крепости стављена пређашња одлука Саборског Одбора, по којој је решено било да се смрћу јереја П. Н. у Великом Бечкереку упражњена половина парохијске сесље у привремени посед јарархијског фонда преузме. — Узет је на знање отпис Саборског Одбора у којем се саопштава, да су изасланици истог Одбора прегледали манастире Бездин и св. Ђурађ и уверили се, да се исти у добром стању налазе, да у њима примеран ред и чистоћа влада и да се прописане господарствене књиге уредно воде. — Прочитана је одлука Саборског Одбора, којом је одбијена молба Парачке црквене општине ради поделења припомоћи на издржавање школе и цркве, а иста така одлука да је донесена на молбу црквене општине у Срп. Кларији. — Прочитана је одлука Саборског Одбора, којом

је одбијен уток проте Љ. П., а одобрено решење Е. А. Одбора, којим су Ж. Стакићу адм. парохије у В. Бечкереку, сирћу јереја П. Н. упражњена парохијска берива и половина сесије на уживање досуђена. — Услед односних одлука Саборског Одбора позвани су они чланови митрополијског свештеничког удовичког мировинског фонда, који су са својим уплатама у тај фонд заостали, да дуговину своју у року од 14 дана, уплате, тако исто и оне општине које у име саборских трошкова и верозаконског приноса што дугују. — Одређена је истрага у ствари поправка парохијског дома у Јозепову и одштете пароху за одузети део парохијског кућишта приликом издања нове школске зграде. — Уништен је избор црквеног одбора у Темишварско-градској црквеној општини. — Одбијен је уток Ђ. З. против закључка Темишварско-градске црквене општине, којим је одређена награда проти К. С. за држање капелана по потреби. — Одобрен је закључак и на темељу овог склопљени уговор црквене општине В. Кикидске у погледу продужења најма „Народне Гостионице“ и уведења електричног осветљења у истој гостионици. — Одобрен је дражбени чин и на темељу овога склопљени уговор о издавању под закуп залишне парохијске сесије у М. Бечкереку, коју за сада епархијски фонд ужива. — Одбијена је молба Ђ. З. ради одређења истраге у Темишварско-градској цркв. општини. — Одређена је истрага на молбу учитеља М. Ј. против црквене општине у Бочари ради установљена заостале му плате. — Одобрен је уговор Срп. Пардањске црквене општине склопљен са подизмачем Ј. А. ради оправљања тамошње св. цркве. — Одређен је изасланик епархијске власти за састављање изказа о променама у црквено-општинским инвентарима оних општина, које те изказе нису у одређеном року поднеле. — Одобрен је уговор у ствари оправљања парохијскога дома у Модошу. — Поднесена је Саборском Одбору обвезница црквене општине у Срп. Елемиру о дужним саборским трошковима и верозаконском приносу. — Одобрен је закључак црквене општине у Ђали, по којем је решено да се подигне онде српско православно забавиште. — Одобрено је издавање парохијске сесије у Канаку год закуп на три године. — Одобрен је уговор о издавању парохијске сесије у Фењу, под закуп на три године. — Одобрено је оправљање парохијскога дома у Иванци. — Одобрени су најамни уговори склопљени између црквене општине В. Бечкеречке и Ј. Ш. и А. Ш. — Одбијена је понуда Паје и Михајла Ч-ћа у погледу исплате легата пок. Д. М. завештанога црквеној општини Фењској. —

Молба црквене општине Меленачке ради одобрења спајања I. и II. разреда тамошње мушке школе уступљена је Е. Ш. Одбору на решење.

(**Архиђецезални Свештенички Конвикт**). У прошли четвртак, 17. (29.) септембра о. г., састао се у Карловцима привремени управни одбор Архиђецезалнога Свештеничкога Конвикта, под председништвом протојереја Јована Јеремића. Присутни су били чланови: Дамјан Прерадовић парох Голубиначки, одборски потпредседник, катихета Иван Маширевић, одборски тајник, те чланови Стеван Моловић умир. парох Иришки, Јеврем Белегишанин парох у Дечу, Милан Попадић парох у Војци, Радослав Марковић парох у Инђији, Светозар Дујановић парох у Бешки, Светозар Вуковић парох у Чортановци и Симеон Аранички парох у Ст. Пазови. Одбор је свој посао успешно свршио. Предстао је корпоративно и подастро Његовој Светости правила Конвикта ради надлежнога одобрења. Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије*, благоизволео је одбор најмилијостије предусрести и поднесена правила примити.

Његова Светост је уједно учинила и значајну енунцијацију за смерани Конвикт, по којој ће постати *први велики добротвор његов*, а о којој енунцијацији ћемо ми у своје време нарочито проговорити.

Председник одборски протојереј Јеремић, поводом те високе и племените енунцијације, одмах је изјавио Његовој Светости, у име најоданијег свештенства, најсмернију захвалност, а сви присутни одборски чланови, одушевљени добротворном енунцијацијом свега доброга и племенитог св. Патријарха *Георгија*, кликнуше трипут благодарно и радосно: Живео!

(У Богословско Училиште у Карловцима) уписало се слушалаца у I. години 21, у II. години 17, у III. години 22, у IV. години 21. Свега 81.

(**Професор Душан Јакшић**). Као што јављамо у званичном делу, за привременог професора у нашем Богословском Училишту постављен је г. *Душан Јакшић*. Г. Јакшић се спремао за професуру на духовним академијама у Кијеву и Петрограду, и на филозофском факултету Бечког универзитета, те стекао професорско оспособљење получив степен „кандидата“ Петроградске духовне академије. Рођен је у Српским (Камералним) Моравицама у Горњо-Карловачкој Дијецези.

(**Српско појање у Русији**). У своје време јавили смо, да је руска духовна цензура одобрила, да се литургијска композиција нашега уметника *Стеве Мокрањца* може појати у Русији. Од то доба често се на руским духовним концертима чује по која пијеса из те композиције српскога појања. Но сваке пажње

је вредно, а нас Србе може веселити, као што се можемо и поносити тиме, да се је српско појање чуло и на духовноме концерту, што је приређен, у Петроградској Духовној Академији по наредби прокурора св. Синода рускога, добро познатог и славнога Побједношчева. Концерат је даван у почаст високих енглеских гостију руских, међу којима је био и војвода Њукастелски са супругом; Биркбек, професор Оксфордског универзитета, чувен са свога заузимања око зближења англиканске цркве са православином, Мистер Перот, специјалиста у црквеној музици и др.

Из Мокрањчеве композиције певано је, како то каже „Прквени Весник“ Петроградски, сербског „Достойно естџ“. Допало се веома и Русима и Енглезима. А како да и не — кад је лепо!

(Православље у Русији.) Према извештају оберпрокурова рускога св. синода, у Русији су поводом ступања на престо Николе II. и његова брака подigli 6 цркава, 9 капела, 4 црквене зграда, 7 иконостаса, 260 икона, 47 риза (сребрних и златних) на иконе, 42 крста за часну трезу и за изношење, 6 звона, 86 застава црквених, 46 кандила 16 плаштаница, 11 гробница за плаштанице, 14 кадионица, 13 парохиских школа и 12 школских здања. Ради спомена цара Александра III. св. синод је решио, да се у Петрограду подигне црква и уз њу дворазредна парохиска школа, као и да се скупи фонд, из кога би се давала потврда ђацима у парохиским школама. За владања Александра III. заведено је у Русији 25 нових архијерејских катедара, тако да је крајем 1894. г. било 64 епархије са 37 викаријатстава. Кад је Александар III. сео на престо, било је у Русији 631 манастир (од којих 183 женска); при крају његове владавине било је 774 манастира, од којих 252 женска, у којима је било калуђера 7590, калуђерица 7350, послужника ђака 6700, послужница 22.000. За владање Александра III. саграђено је 6000 цркава. Што се тиче свештеносмужитеља, њихов је број порастао за 13 година са 9160, те их сад има 56 900, а причесника има преко 44 400. Библиотека је при црквама са 6020, те их сад има 22.270; болница поред цркава и манастира порасло је са 67, те их сад има 116 на 2110 лица. У спомен на чудно спасење царске породице саграђено је у Русији до 1896. године 126 храмова 352 капеле, 17 звонара, 30 црквених ограда, 116 иконостаса, 2873 њивота са иконе, 54 ризе на иконе, даровано је 152 крста на часне трезе и за изношење, 434 барјака, 324 кандила, 45 плаштаница, 24 гробнице за плаштанице, 17 кади-

оница, 685 звона, подигнуто је 107 парохиских школа, 81 школско здање, 12 домова за болне, 3 склоништа и основано је неколико друштва умерености. У руској православној цркви било је 1894. год. 75,659,700 душа. За владања Александра III. прирасло је природним множењем 11,327,930 православних душа и 234,030 душа од оних, који су примљени у Православље из других вера.

(Слика Паје Јовановића — „Таковски Устанак“) Позната нашем свету радња *Петра Николића* у Загребу, која је у олеографији издала већ више слика из српскога народнога и историјскога живота, па и слику уметника Паје Јовановића „Сеоба Срба“, издала је и слику истога уметника: „Таковски Устанак“, што ју је овај израдио за краљевски двор у Србији. Композиција и груписање на слици, моменат што га и живост којом га приказује, као и изразитост типова на њојви — све то чини слику и лепом и милом Србину сваком. Штета, да уметник, који знамо да и најмањим ситницама посвећује студије и не жали труда ни времена да их проучи, штета велимо, да није знао за портре архимандрита враћевничкога *Мелентија*, који је на слици — не изумимајући ни самога Милоша — најизразитија личност. Тај портре се данас налази у Митрополији Београдској код високоспреосвештенога г. митрополита *Инокентија*, који прибира ликове свију Митрополита Србијских.

Олеографска израда слике је укусна и лепа, а оквир слике је позлаћен, фин и леп. Величина слике је 95 см. ширина, 63 см. висина, оквир широк 13 см. Цена је на отплату 30 фор., а за готов новац 27 фор. Слика вреди препоруке и нека је препоручена српској кући, којој може бити да је купи.

(Папина имовина) — Ни један римски папа није добијао тако много поклона, као што је до данас добио садашњи римокатолички папа Лео XIII. Сви ти неклони остаће после његове смрти у једном нарочитоме музеју. Папа Лео добио је као поклон: 28 митра (тијара) окићене драгим камењем, 319 крстова разне величине, од сувога злата и окићених камењем, 1200 чаша од злата и сребра, 80 прстенова, међу којима је један од султана и који вреди 125.000 рубаља, а један од Кригера, председника трансвалске републике, алмас дијамант, у вредности од 5 милиона рубаља, даље 16 утвари окићених дијамантина, 884 путира (остензера) од злата и сребра, 7 златних и 7 сребрних статуа, и још око 1000 разних предмета скупоцене вредности и вештачке израде. Вредност свију тих поклона износи у најмању руку 50 милиона динара. Приватна имовина папина у разним банкама не ће бити мања од оне, [коју је

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.NS

оставио папа Пије IX, — Скромна сума од 40 милиона динара у злату.

Нове књиге.

Шематизам православне српске епархије Пакрачке за годину 1898. Издава управа епархије Пакрачке. (Наставак.)

Епископи епархије пакрачке:

I. Софроније Подгоричанин. 1705—1710. Први православни епископ пакрачки. Посвијећен патријархом Арсенијем Чарнојевићем за епископа пакрачкога на Спасов-дан 17. маја 1705. у манастиру Крушедолу.

Чим је дошао у Пакрац, он је потражио да му се даду на уживање земље, ливаде, воћњак, и виноград, што је имао и уживао Петроније Љубибратић, бивши у Пакрацу унијатски епископ; и он те земље заиста и добије у посјед и на уживање, најприје писмом, што га је на њега под 4. септ. 1705 управио Alexander Joannes de Kallaneck, Sacrae Caes. Reg. Maiestatis Consiliarius, Regni Slavoniae recuperatarum partium Iudex Regius et Praefectus Cameralis. Послије је петла колационални лист потврдио на молбу епископа пакрачкога Никифора Стефановића у Осијеку дне 6. маја 1728., Sacrae C. A. R. Maiestatis Consiliarius, Praefectus Iudex Regius Rascianorum, nec non Cameralis Supremus Director et Supremus Perceptor Regni Slavoniae et Ducatus Sirmii, Nicolaus Ignatius Seng.

Напоследњетку је краљица Марија Терезија декретом својим од 30. јула 1749. потврдила све посједне и границе земаља, које припадају епископији пакрачкој, дакле све, што је Петроније Љубибратић држао и уживао, а Софроније Подгоричанин знао и умно задобити.

23. апр. 1710. изабран је за митрополита карловачког. Преставио се у Карловцима 7. јан. 1711.

II. Василије Рајић. 1713—1714. Он је био егзарх патријарху Арсенију Чарнојевићу, и он је допратио часно тијело патријарха, који се преставио у Бечу 27. окт. 1706. од Будима Дунавом до Карловаца и даље до Крушедола, гдје је сахрањен.

Изабран је и посвијећен за епископа пакрачкога митрополитом Вићентијем Поповићем, но епископовао је кратко вријеме.

III. Гаврило Поповић. (*Бугарин*) 1714—1716. Изабран и посвијећен за епископа пакрачкога митрополитом Вићентијем Поповићем.

Умро је од ножа Дамјана Роме, пароха из Суботокога града.

IV. Атанасије Радосављевић. 1717. Изабран и посвијећен за епископа пакрачкога митрополитом Вићентијем Поповићем 1717. год.

V. Никифор Стефановић. 1722—1743. Родом из Гргуреваца у Сријему. Пострижник манастира Хопова. Изабран и посвијећен митрополитом Вићентијем Поповићем 1722. Године 1743. резигнирао је на епархији и преставио се у Пакрацу

1750. априла 20., гдје је и сахрањен у свјетотројичком храму.

Под њиме је дограђена године 1732. јужна пола пакрачке епископске резиденције почам од улаза.

VI. Софроније Јовановић. 1743—1757. Родом из Новог Сада. Пострижник манастира Хопова. Још за живота предшастника свога посвећен је за епископа пакрачкога патријархом Арсенијем IV. Јовановићем Шакабентом 23. марта 1743. Преставио се дне 26. децем. 1757. и сахрањен у свето тројичком храму у Пакрацу.

VII. Арсеније Радивојевић. 1757—1770. Родом се у Сент-Андреји. Био је на двору епископа будимскога Василија Димитријевића (1729—1748.), који га рукоположи за ђакона 2. јуна 1734. Послије прешао је у Карловце гдје га митрополит Павле Ненадовић рукоположио 1749. за презвитера, и именован за егзарха сријемскога, а за епископа пакрачкога посвијетио га 2. фебр. 1759.

Године 1763. постао је угарски племић а 1770. прешао за епископа будимскога, а 1774. за бачкога, гдје је 1781. стављен у пензију. Престави се 2. октобра 1783.

VIII. Атанасије Живковић. 1770—1781. Родом се у Сегедину, гдје је био касније парохом и протопресвитером, а последије као удовац прими монашки чин 15. авг. 1755. у манастиру Ковиљу, у коме је последије био игуманом, а за тим посвијећен је за епископа пакрачкога митрополитом Јованом Ђорђевићем на Благовјести 1770.

Под овиме епископом присаједињена је епархија сјеверинска пакрачкој 1771. године. Он је 1781. прешао на епархију бачку, гдје је умро 12. марта 1782.

IX. Јосиф Јовановић Шакабент. 1782—1784. Родом из Прига, а синовац патријарха Арсенија IV. Шакабенте.

Као младић око 16 година рукоположен је за ђакона 1758., а 1774. за презвитера, и те године ступио је у манастиру Раковцу у монашки чин и произведен 1. нов. у саборној цркви карловачкој за архимандрита.

Посвијећен је за епископа пакрачкога митрополитом Мојсијем Путником у Карловци 1781. јула 31.

Као владика пакрачки има заслуга у обрани народа генералата вараждинскога од навале унијатске и за оснивање фонда школско богословског.

Године 1784. премјештен је на епархију бачку а одавде на вршачку 1786., гдје је умро 19. дец. 1805.

X. Павле Авакумовић. 1783—1786. Рођен у Сент-Андреји, био је брат Стевана епископа г. карловачкога, а последије темишварскога; породице племените.

Рукоположен је за ђакона 29. јула 1761., а 1764. септ. 26. у манастиру Раковцу пострижен за монаха.

Митрополит Мојсије Путник посвијетио га за епископа у Темшвару 29. окт. 1783.; а 1786.

премјештен је из Пакраца у Арад, гдје је умро 1816.

XI. Кирил Живковић. 1786—1807. Родио се у Пироту 1730. Пребјегаво с родитељима у Футок 1737. Монашки чин примио је у манастиру Зографу на св. Гори 1749., а 1750. рукоположен за пресвитера.

Много је путовао, по Русији до Петрограда и Италији до Рима. Настојатељем манастира Гргетег постао је 1778. а 2. јунија 1786, посвијећен је у Карловцима за епископа пакрачкога.

Бавио се и књижевношћу и написао и издао у Бечу 1794.: „Житије св. срб. просвјетитељеј Симеона и Савви“, а 1803. у Будиму: „Свјашченомученига Петра нареченога епископа дамасакога две книги о човјеческом 1. истинном јестетвеном разумје, 2. о духовном (душевном) разумје.“ А да је волио књигу, доказом је и то, што је многе и то веће и скупоцјеније књиге, по највише црквене, купио за свој новац и остављао епископској библиотеци у Пакрацу, гдје је умро мјесеца јула 1807. и сахрањен у светотројичком храму.

XII. Јосиф Путник. 1808—1828. Родио се у Новом Саду 1777. из породице племените и био је синовац митрополита Мојсија Путника.

Године 1798. маја 16. рукоположио га је за ђакона митрополит Стратимировић и задржао на своме двору. Године 1800. јануара 30. ступио је у монашки чин у манастиру Крушедолу, из кога је манастира послје премјештен у манастир Гргетег за архимандрита.

Год. 1805. поставе мандатаром епархије вршачке, а послје и администратором њеним, а 1808. јулија 12, посвијећен је за епископа пакрачкога.

Дошавши у Пакрац као владика одмах је предузео поправку скромне резиденције. За његова владиковања школе се дизале, цркве градиле; свештенству је пак на срце стављао да врши дужности своје; захтјеваше дисциплину и ред.

За доба његова заведена је по Превишњем налогу и у Пакрацу богословска школа 1822., за пакрачку и горњокарловачку епархију. За пуних шест година плаћао је два професора из свога властитога.

По спољашности својој лијеп, имао је лијепо и срце, а и ум украшен знањем и врлинама.

Био је неко вријеме и администратор епархије арадске, а 1828. премјештен је на епархију темишварску.

Умро је 4. нов. 1830. на двору своме Шуманди, те пренијет и сахрањен у свјетовазнесенском храму у Темишвару.

XIII. Георгије Хранислав. 1829—1839. Родио се у Руми 8. нов. 1775. Послије одлучно свршених филозофских и правничких наука, прими се професуре на гимназији карловачкој, гдје је служио од 1804. до краја 1812.

Послије ступи у чин свјештенички и митро-

полит Стратимировић рукоположи га за ђакона 6. окт. 1812. По том 11. јан. 1816. прими чин монашки у ман. Крушедолу и 2. јуна 1818. буде рукоположен за пресвитера, а 28. нов. 1821. рукоположен за архимандрита и настојатеља раковачкога манастира, кога је стање јако подигао.

Од 1813. па до краја 1827. предавао је у богословији разне приједмете, а уз то је био нотар архидијецезални и апелаторијални, а од год. 1826. и репрезентант архидијец. консисторије и фрушкогорских манастира на конгрегацијама сријемске жупаније.

За епископа пакрачкога посвећен је митрополитом Стратимировићем 24. јануара 1829., а превишњим ријешењем од 26. маја (7. јуна) 1839. премјештен за епископа бачкога у Н. Сад, гдје је умро 22. јуна 1843. и сахрањен у саборној цркви.

По смрти митрополита Станковића († 31. јула 1841) био је администратором митрополије до избора митрополита Рајачића 1842.

Био је човјек класично изображен, а живота чиста и уредна. Био је и ванредно штедљив, но зато је и могао да стече и остави иза смрти своје на осамдесет хиљада фор. Б. В., који су ишли у фонд нар. црквени.

Стефан Поповић. 1839—1843. Родио се у Чакову у Банату. Више је година пробавио у Вршцу као биљезник консисторијални и професор богословије. Бијаше неколико година настојатељ манастира Ковиља и то као архимандрит од 1835., па до новембра 1839.

За епископа пакрачкога посвијетио га је митрополит Стефан Станковић у Карловци 17. септ. 1839. Премјештен 1843. на епархију вршачку. Преставио се наглом смрћу у селу Бежанији дне 21. јуна 1849. и отуд пренијет и сахрањен у манастиру Фенеку.

XV. Стефан Крагујевић. 1843—1864. Родом из Осијека. У чин монашки ступио је у Раковцу 12. марта 1728., а 18. марта исте године рукоположен митрополитом Стратимировићем за ђакона и као такав отицао је са епископом далматинским Јосифом Рајачићем у Далмацију, а послје пријеђе с њиме године 1834. у Вршац и ту га исте године рукоположи исти епископ за пресвитера, а 1838. лицем на св. Саву рукопроизведе га за титуларног архимандрита хоповскога, а 1839. премјештен би за настојатеља архимандрита у манастир Ходош.

Год. 1842. именован је генералним викаром епархије далматинске, којом је епархијом управљао до 18. марта 1843. На Турђев дан 1843. посвијетио га митрополит Јосиф Рајачић у Карловци за епископа пакрачкога.

Настојавањем онајвише његовим подигнута је уз катедралну цркву лијепна двокатница за богословију, но касније била је у истој кући и препарандија.

Исто су тако заузимањем његовим код бана Јелачића године 1848. посљедњих 5 унијата из

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Децембра прешло натраг у цркву православу. Преставио се у Пакрацу 25. јануара 1864. XVI. Никанор Грујић. 1864—1887. Родио се у Липовој у Барањи 1. дец. 1810. На крштењу добио је име Милутин, а старијему брату његовом, протопрезвитеру карловачком било је име Драгутин.

Гимназију учио је у Мохачу и Печују, и овдје је свршио и филозофију и права. Као ванредно добар и вриједан ученик, он се од почетка па до краја наука својих издржавао сам.

Богословију свршио у Карловцима, а замонашио се на Петровдан 1841. у манастиру Кувездину, именован Никанор, за спомен на родољубивога негдашњег печујскога владика Никанора Мелентијевића.

У Кувездину провео је као монах двије године, чекајући новог митрополита.

Нови митрополит Јосиф Рајачић рукоположио га је 6. дец. 1842. за ђакона, 26. маја 1846. за презвитера, 26. септ. 1848. рукопроизвео га за архимандрита кувездинскога, а 11. јуна 1861. посветио га за епископа без епархије.

Год. 1864. апр. 10. наименован је за администратора, а по том исте године изабран и превишње потврђен за епископа епархије пакрачке и Превишњим ријешењем од 21. септ. 1872. име нован је за администратора архиепископије карловачке и патријархата српскога.

Умро је 8. апр. 1887. и сахрањет у опћем гробљу пакрачком.

Још у раној младости својој изишао је на глас као добар пјесник и говорник.

Као љубимац патријарха Рајачића био је овоме десна рука за цијела му живота.

Строг у животу био је благ у суду. Ванредно трудољубив и дарежљиве руке.

Сви му говори и књижевни послови његови одишу чистим духом цркве своје и родољубљем чисте пјесничке душе његове.

Од задужбина, најзнатнија му је прилог од 6000 фор. на фонд за свештеничке удовице у пакрачкој епархији.

Садашњи Дијецезан. Његово Високопреосвештенство, Господин Мирон Николић. Рођен 15. фебр. 1846. у Капелни у Славонији. Рукоположен за ђакона 28. окт. 1870., за презвитера 25. дец. 1874., рукопроизведен за архимандрита 16. апр. 1878. За епископа изабран 10. окт. 1888. Превишње потврђен 7. нов. исте године, а посвећен за епископа 3. маја 1890. г.

На приказ стигло:

Предневенче. Читавчица за већу и мању децу. Приредио Чика Змајова. Цена 20 новч. Издање Српске Штампарије у Загребу.

Миросни Цвјетићи за дјецу. Из енглескијех цвијетњака пресадио Никола Т. Бурић учитељ. Издање и штампа Х. Шулмана у Броду н. С. Стр. 92. Цијена 40 новчића.

Рамазанске вечери. Приповетке *Бранислава Ђ. Нушића.* Први *Лашмак.* Прва књига српске забавно поучне библиотеке, што ју издаје штампарија *Ристе Ј. Савића* у Сарајеву. Цијена 10 нч.

Поговор **Бесноме Роланду.** Са критичким погледима, на технику српскога стиха. Написао *Др. Драгиша Станојевић.* Београд. Штампано у државној штампарији Краљевине Србије. 1898.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. I.

Год. III.

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник:
Јован Живановић

Одговорни уредник:
Иван Маширевић

Са овом садржином: Краљица † Јелисавета. — Теодор Богдановић. — Безматок и назовиматица. — Моја американка. — Читаоцима „Српског Пчелара“. — Изјава. — Пабирци.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

О Г Л А С. 161 1—3

Управа манастира Гргетега издаваће дана 14. (26.) октобра о. г. на јавној дражби „Риболов“ у својој на Дунаву лежећој Ади Козјаку на три године под Закуп.

Дражба ће се држати у 11 сати пре подне у манастиру Гргетегу где се ближи услови увидити могу.

Управа манаст. Гргетега.

С Т Е Ч А Ј. 158 2—3

На основу наредбе сл. епарх. школ. одбора бачког бр. 961/215. ех 1898. од 6. (18.) јуна о. г. овим се отвара стечај за учитељицу сталну у потписаној општини.

Плата је следећа: 300 фор. за редовну и 40 фор. за пофторну школу, које прима из цркв. благајне месечно унапред, 2 хвата тврдих дрва од пол. општине, 16 мц. угља за зимски огрев или за исто паушал у вредности од црквене општине, слободан стан са баштом. Дужности су прописане Уредбом школеком.

Компјетовати могу све оспособљене учитељице на Сомборској препарандији, желети би било да је певачица.

Рок стечају 4. (16.) октобар о. г. ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице шк. одбора држане дана 29. августа 1898. у Деспот Сентивану.

Жарко Ристић
перовођа, члан и учитељ,

Гавра Грујић
школ. одбора председник.

СТЕЧАЈ. 159 1—3

Ради попуњења сталног учитељског места овим се расписује стечај:

Плата је у готовом новцу; 340 ф., слободан стан с баштом. Учитељу у дужност спада школском уредбом прописане науке предавати, децу у цркв. појању обучавати у цркви појати и у седницама перо водити.

Првенство имају који су сомборску препарандију свршили и из мађарског језика испит положили.

Рок стечају траје 14. октобра по ст. к. када ће се и избор обавити.

У Јабуци, (per Versecz) 8. (20.) септ. 1898.

Срп. прав. цркв. општина.

О Г Л А С. 160 1—3

Управа манастира Гргетега издаваће дана 14. (26.) октобра о. г. на јавној дражби „Попашу“ у својој на Дунаву лежећој Ади Козјаку на три године под закуп.

Дражба ће се одржати у 10 сати пре подне у манастиру Гргетегу, где се ближи услови увидети могу.

Управа ман. Гргетега.

Ad K. 1361/252 ex 1898. 157 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног места прото-презвитератског капелана у Ст. Бечеју овим се расписује стечај.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих претпостављених власти конзисторији овој у року од шест недеља, рачунајући од првог уврштења овог стечаја, поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 31. августа (12. септембра) 1898

Председништво.

Ad бр. К. 759/410 ex 1898. 155 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију у Вогњу овим се стечај расписује.

Компетенти нека своје прописно биљеговане и инструиране молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 1. (13.) октобра о. г. поднесу.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 28. августа (9. септембра) 1898.

Г е о р г и ј е
Патријарх

Ad бр. К. 664/434 ex 1898.

153 3—3

СТЕЧАЈ.

На новоустројену самосталну парохију VI. разреда у Рајевом Селу овим се стечај расписује.

Новоизабрани парох уживаће стан у нарави и у смислу одлуке високог срп. прав. народ. цркв. саборског одбора од 9. (21.) марта о. г. бр. С. О. 47/3 ex 1898. припомоћ из јерархијског фонда од годишњих 600 фор. а. вр., у допуну свештеничке дотације и одштете за недо-сталу парох. сесију.

Компетенти имају своје прописно биљеговане и инструиране молбенице надлежним путем до укључиво 1. (13.) октобра о. г. овој конзисторији поднети.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 28. августа (9. септембра) 1898.

Г е о р г и ј е
Патријарх

СТЕЧАЈ. 156 3—3

На новоустановљено учитељско место на срп. нар. вероисповедној школи у Варјашу расписује се стечај.

Плата је 300 фор. у готовом новцу, 20 кибли жита, 20 кибли кукуруза у нарави, 4 хвата тврдих дрва, 2¼ ланца добре ораће земље, за држање повторне школе прима сваке године 27 фор. а држи је само сваке друге године, од погрѣба кад буде позван 1 фор., слободан стан састојећи се из 3 собе, кујне, коморе, подрума, шупе и штале све под једним кровом; поред стана башта од 150 квадрати.

Учитељу у дужност спада предавање свих школ. уредбом прописаних предмета у разредима које му школ. одбор буде доделио; појање у једној певници и обучавање школске деце у појању.

Компетовати на ово место могу само они, који су свршили Сомборску препарандију и испит из мађарског језика положили.

Захтева се лична пријава, која ће се у обзир узети.

Молбенице ваља упутити председништву школ одбора.

Рок стечају траје три недеље од првог уврштења у овом листу.

Варјаш (Temes m.) 2. (14.) септембра 1898.

Коста Вујковић Лука Лепојев
перовођа. председник школ. одбора

Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табуку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редр ситних слова: а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампије у Ср. Карловцима.